

Domov>Družinske zadeve in dedovanje>Starševska odgovornost – pravica do varstva in vzgoje otroka ter stikov

Izvirna jezikovna različica te strani [SK](#) je bila pred kratkim spremenjena. To jezikovno različico trenutno prevajajo naši prevajalci.

[slovaščina](#)

Swipe to change

Starševska odgovornost – pravica do varstva in vzgoje otroka ter stikov

Slovaška

1 Kaj dejansko pomeni pravni izraz „starševska odgovornost“? Kakšne so pravice in obveznosti nosilca starševske odgovornosti?

V skladu s slovaškim družinskim zakonom (zakon št. 36/2005 o družini in spremembi nekaterih zakonov) in sodno prakso starševska odgovornost (tj. starševske pravice in obveznosti – varstvo in vzgoja) vključuje zlasti skrb za otroka, preživninske obveznosti, zastopanje otroka in upravljanje otrokovega premoženja.

2 Kdo je ponavadi nosilec starševske odgovornosti do otroka?

Starševske pravice in obveznosti v zvezi z otrokom izvajata oba starša skupaj, ne glede na to, ali je bil otrok rojen v zakonski zvezi ali zunaj nje in ali živita skupaj ali ne (sta poročena, sta se razšla ali sta razvezana).

Sodišče lahko v resnih okoliščinah staršem odvzame starševske pravice in obveznosti (ali jih omeji), kot je določeno v členu 38(4) družinskega zakona. Prav tako lahko sodišče mladoletnemu staršu, starejšemu od 16 let, dodeli starševske pravice in obveznosti v zvezi z varstvom in vzgojo mladoletnega otroka, pod pogoji iz člena 29 družinskega zakona.

3 Ali je mogoče za izvrševanje starševske odgovornosti določiti drugo osebo, če starši tega nočejo ali ne želijo?

Da. Če oba starša mladoletnega otroka nimata popolne poslovne sposobnosti, če je bilo izvrševanje njunih starševskih pravic in obveznosti prekinjeno, če so jima bile starševske pravice in obveznosti odvzete ali če sta mrtva, mora sodišče imenovati skrbnika, ki osebno vzgaja in zastopa mladoletnega otroka ter upravlja njegovo premoženje.

4 Kako se ureja vprašanje starševske odgovornosti, če se starša razvežeta ali razideta?

Sodišče mora sprejeti odločitev glede dodelitve in izvajanja starševskih pravic in obveznosti (tudi če oba starša še naprej skupaj izvajata starševske pravice in obveznosti) ali odobriti sporazum med staršema.

V skladu s členom 36(1) družinskega zakona se lahko starša mladoletnega otroka, ki živita ločeno, kadar koli sporazumeta glede izvajanja starševskih pravic in obveznosti. Če se starša ne dogovorita, se lahko sodišče odloči glede izvajanja njunih pravic in obveznosti, tudi če v zvezi s tem ni bil vložen noben zahtevek; sodišče mora zlasti odločiti, kateremu staršu bosta dodeljena varstvo in vzgoja mladoletnega otroka. Smiselno se uporabljajo določbe členov 24, 25 in 26.

5 Katere formalnosti morata starša spoštovati pri sklenitvi sporazuma o starševski odgovornosti, da je ta sporazum pravno zavezujoč?

Sporazume med staršema glede starševskih pravic in obveznosti mora odobriti sodišče.

6 Katera alternativna sredstva so za reševanje spora zunaj sodišča na voljo staršem, kadar se ti ne morejo sporazumeti o starševski odgovornosti?

Izvensodno reševanje sporov je mogoče z mediacijo v skladu z zakonom št. 420/2004 o mediaciji. Ta zakon se uporablja tudi v primeru družinskopravnih sporov. Mediacija je izvensodni postopek, v katerem zadevne stranke ob pomoči mediatorja rešujejo spor, ki vključuje pogodbeno ali drugo pravno razmerje med strankami. Vsak dogovor, sklenjen v okviru mediacije, mora biti v pisni obliki in je zavezujoč za vse stranke v postopku.

7 O katerih vprašanjih v zvezi z otrokom lahko odloči sodnik, če starša zadevo predloži sodišču?

Sodišče lahko načeloma sprejme kakršno koli odločitev, ne more pa dodeliti izključnega varstva in vzgoje enemu od staršev. Izključno varstvo in vzgoja otroka sta mogoča le, če so enemu staršu odvzete starševske pravice in obveznosti. V praksi pa sodišče odloči, kateremu staršu bosta dodeljena varstvo in vzgoja otroka ter kdo ga bo zastopal in upravljal njegovo premoženje. Sodišče tudi odloči, kako starš, ki mu nista bila dodeljena varstvo in vzgoja otroka, prispeva k preživljanju otroka, ali odobri sporazum med staršema glede plačevanja preživnine.

8 Če sodišče odloči, da ima eden od staršev izključno pravico do varstva in vzgoje otroka, ali to pomeni, da odloča o vsem v zvezi z otrokom brez predhodnega posvetovanja z drugim od staršev?

Izraz „starševska odgovornost“ v okviru slovaškega družinskega prava nima povsem enakovrednega prevoda. Slovaško družinsko pravo uporablja izraz „starševske pravice in obveznosti“, ki jih vedno skupaj izvajata oba starša, kar pomeni, da „izključno varstvo in vzgoja“ nista mogoča, razen če je drugi starš umrl, če ni poslovno sposoben ali če so mu bile odvzete starševske pravice in obveznosti. To je treba razlikovati od varstva in vzgoje. Če sta varstvo in vzgoja dodeljena enemu od staršev, lahko ta starš sprejema odločitve o vseh običajnih vprašanjih v zvezi z otrokovim vsakdanjim življenjem, pri čemer soglasje drugega starša ni potrebno, vendar je pri vseh pomembnih vprašanjih v zvezi z izvajanjem starševskih pravic in obveznosti (upravljanje otrokovega premoženja, selitev otroka v tujino, državljanstvo, soglašanje z zdravljenjem, poklicno usposabljanje) potrebno soglasje drugega starša. Če se starša ne moreta sporazumno odločiti, odločitev sprejme sodišče na zahtevo enega od staršev.

9 Če sodišče odloči, da imata starša skupno pravico do varstva in vzgoje otroka, kaj to pomeni v praksi?

Sodišče lahko staršema dodeli izmenično varstvo in vzgojo (tj. skupno varstvo in vzgojo), če sta oba zmožna vzgajati otroka in ju zanimata vzgoja in varstvo otroka ter če je ta ureditev v otrokovem interesu in bo bolje izpolnila njegove potrebe. Če se s skupnim varstvom in vzgojo strinja vsaj eden od staršev, mora sodišče preučiti, ali sta skupno varstvo in vzgoja v otrokovem interesu.

Glej vse predhodne odgovore, zlasti odgovor na vprašanje 8.

10 Pri katerem sodišču ali organu je treba vložiti vlogo v zvezi s starševsko odgovornostjo? Katere formalnosti je treba upoštevati in katere dokumente je treba priložiti k vlogi?

Okrožno sodišče, na območju katerega prebiva mladoletni otrok, je pristojno sodišče za vložitev vlog glede starševskih pravic in obveznosti. Sodišče lahko ta postopek sproži na lastno pobudo, zato ni treba upoštevati nobenih formalnosti in priložiti nobenih dokumentov. Predložitev dokumentov je odvisna od vsebine vloge; navadno je potreben otrokov rojstni list.

11 Kateri postopek se pri tem uporablja? Ali je na voljo skrajšani postopek?

Uporablja se poenostavljen in manj formalen postopek. Izda se lahko začasna odredba, ki se izvrši v obliki nujnega postopka.

12 Ali je mogoče dobiti pravno pomoč za kritje stroškov postopka?

Vsi postopki za ureditev starševskih pravic in obveznosti so oproščeni plačila sodnih taks. Slovaški sistem pravne pomoči je trenutno omejen na oprostitev plačila sodnih taks in brezplačno zagotovitev zastopnika. Zaradi nepravdnega značaja postopkov v zvezi s starševskimi pravicami in obveznostmi se zelo malo ljudi odloči, da jih bo zastopal odvetnik. Vendar če oseba izpolnjuje pravne pogoje za oprostitev plačila sodnih taks, lahko sodišče po lastni presoji brezplačno zagotovi zastopnika, vključno z odvetnikom, če meni, da je zastopanje nujno za zaščito interesov stranke.

Sodišče vse stranke, ki zahtevajo dodelitev odvetnika in izpolnjujejo pogoje za oprostitev plačila sodnih taks, napoti na center za pravno pomoč. Sodišče svetuje strankam glede te možnosti. Stranki lahko odobri popolno ali delno oprostitev plačila sodnih taks, če to upravičujejo okoliščine stranke in če to ni zlonamerno ali očitno nesmiselno ravnanje ali obramba pravice. Če sodišče ne določi drugače, oprostitev velja za celoten postopek in ima retroaktivni učinek. Takse, plačane pred izdajo odločbe o oprostitvi plačila, pa se ne povrnejo.

Sistem pravne pomoči in področje uporabe pomoči sta določena v zakonu št. 327/2005 o zagotavljanju pravne pomoči osebam v materialni stiski, ki tudi vzpostavlja center za pravno pomoč za dodelitev pomoči fizičnim osebam, ki si ne morejo privoščiti storitev pravnih služb, da bi uveljavljale in zaščitile svoje pravice.

13 Ali je mogoče vložiti pritožbo zoper odločbo o starševski odgovornosti?

Da, zoper odločbo o starševskih pravicah in obveznostih je mogoče vložiti pravno sredstvo.

14 V nekaterih primerih je morda treba pri sodišču ali drugem organu vložiti zahtevek za izvršitev odločbe o starševski odgovornosti. Kateri postopek se pri tem uporablja?

Za izvrševanje odločb v zadevah, ki se nanašajo na mladoletnike, je krajeno pristojno sodišče, na območju katerega prebiva mladoletnik, kakor je določeno s sporazumom med staršema ali katerim koli drugim pravnim sredstvom. Postopek, ki se uporablja pri izvrševanju odločbe, je urejen z zakonom št. 161/2015 o nepravdnem postopku. Podrobnosti o izvrševanju odločb v zadevah, ki se nanašajo na mladoletnike, so določene v odloku št. 207/2016 Ministrstva za pravosodje Slovaške republike, ki se uporablja tudi za izvrševanje tujih odločb.

15 Kaj je treba storiti, da se odločba o starševski odgovornosti, ki jo izda sodišče v drugi državi članici, prizna in izvrši v tej državi članici?

Sodne odločbe o starševskih pravicah in obveznostih, ki jih je izdalo sodišče v drugi državi članici, se v Slovaški republiki priznajo in izvršijo brez posebnih postopkov, in sicer v skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo (člen 21(1)), tj. ne da bi bilo treba odločbo razglasiti za izvršljivo.

Vendar lahko zainteresirana stranka vložiti zahtevek, da se odločba o starševskih pravicah in obveznostih, izdana v drugi državi članici, razglasi za izvršljivo, pri čemer se v tem primeru uporabi postopek iz oddelka 2 poglavja III navedene uredbe.

Zahtevki se vložijo pri okrožnem sodišču, na območju katerega prebiva otrok, če pa otrok nima stalnega prebivališča, pri sodišču, na območju katerega otrok trenutno živi; če takega sodišča ni, je pristojno okrožno sodišče Bratislava I.

Vlogi za priznanje odločbe ali razglasitev izvršljivosti odločbe je treba priložiti kopijo odločbe o starševskih pravicah in obveznostih, ki izpolnjuje zahteve glede dokaza verodostojnosti, ter dokument, ki potrjuje odločbo in ga na zahtevo zainteresirane osebe izda zadevno sodišče izvora, tj. sodišče, ki je izdalo odločbo o starševskih pravicah in obveznostih.

16 Pred katerim sodiščem v tej državi članici lahko nasprotujem priznanju in izvršitvi odločbe o starševski odgovornosti, ki jo je izdalo sodišče v drugi državi članici? Kateri postopek se uporablja v teh primerih?

Za zahtevke za priznanje (in tudi zahtevke za nepriznanje) odločbe v zvezi s starševskimi pravicami in obveznostmi je pristojno okrožno sodišče v kraju, kjer prebiva otrok, ali okrožno sodišče Bratislava I (*Okresný súd Bratislava I*), če otrok ne prebiva v Slovaški republiki.

Za zahtevke za izvršitev (in tudi zahtevke za zavrnitev izvršitve) odločbe v zvezi s starševskimi pravicami in obveznostmi je pristojno okrožno sodišče v kraju, kjer prebiva mladoletna oseba, ali okrožno sodišče, v okrožju katerega biva mladoletna oseba, če sodišče s krajeno pristojnostjo ni znano ali ne more pravočasno posredovati.

17 Katero pravo se uporablja v postopku o starševski odgovornosti, če otrok ali stranki ne prebivata v tej državi članici ali imata različno državljanstvo?

Odločbe v postopkih o starševskih pravicah in obveznostih sprejme slovaško sodišče le, če ima otrok običajno prebivališče v Slovaški republiki. Če otrok ne živi v Slovaški republiki, vendar ima tam običajno prebivališče, ali če starša ne živita v Slovaški republiki ali sta državljana različnih držav, se določbe slovaškega prava uporabljajo v skladu s Haaško konvencijo o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju, uveljavljanju in sodelovanju glede starševske odgovornosti in ukrepov za varstvo otrok (ref. št. 344/2002) (poglavje III Konvencije).

Zakon št. 97/1963 o mednarodnem zasebnem in procesnem pravu določa, da razmerja med starši in otroki, vključno z začetkom ali prenehanjem izvajanja starševskih pravic in obveznosti, ureja pravo države otrokovega običajnega prebivališča. V izjemnih primerih lahko sodišče upošteva pravo druge države, če obstaja pomembna povezava z obravnavano zadevo in če je to nujno za zaščito otroka ali njegovega premoženja. Starševske pravice in obveznosti, ki izhajajo iz države otrokovega prvotnega običajnega prebivališča, ostanejo veljavne, tudi če se otrokovo običajno prebivališče spremeni. Če kateri od staršev nima starševskih pravic in obveznosti, ki jih ima starš v okviru slovaškega prava, te pravice in obveznosti pridobi, takoj ko Slovaška republika postane kraj običajnega prebivališča otroka. Izvajanje starševske odgovornosti ureja pravo države otrokovega običajnega prebivališča.

Določbe zakona o mednarodnem zasebnem in procesnem pravu se uporabljajo le, če ni bil sklenjen mednarodni sporazum ali če obstoječi mednarodni sporazum ne vključuje meril o koliziji zakonov za določitev prava, ki se uporablja.

Slovaško republiko poleg Haaške konvencije iz leta 1996 zavezujejo številni dvostranski sporazumi z določbami o pravu, ki se uporablja, pri čemer imajo te določbe v postopkih o starševskih pravicah in obveznostih prednost pred določbami zakona o mednarodnem zasebnem in procesnem pravu. Zadevni sporazumi so:

Bolgarija: Sporazum med Češkoslovaško socialistično republiko in Ljudsko republiko Bolgarijo o pravni pomoči ter ureditvi pravnih razmerij v civilnih, družinskih in kazenskih zadevah (Sofija, 25. november 1976, zakon št. 3/1978)

Hrvaška, Slovenija: Sporazum med Češkoslovaško socialistično republiko in Socialistično federativno republiko Jugoslavijo o ureditvi pravnih razmerij v civilnih, družinskih in kazenskih zadevah (Beograd, 20. januar 1964, zakon št. 207/1964)

Madžarska: Sporazum med Češkoslovaško socialistično republiko in Ljudsko republiko Madžarsko o pravni pomoči ter ureditvi pravnih razmerij v civilnih, družinskih in kazenskih zadevah (Bratislava, 28. marec 1989, ref. št. 63/1990)

Poljska: Sporazum med Češkoslovaško socialistično republiko in Ljudsko republiko Poljsko o pravni pomoči ter ureditvi pravnih razmerij v civilnih, družinskih, delovnih in kazenskih zadevah (Varšava, 21. december 1987, zakon št. 42/1989)

Romunija: Sporazum med Češkoslovaško socialistično republiko in Ljudsko republiko Romunijo o pravni pomoči ter ureditvi pravnih razmerij v civilnih, družinskih in kazenskih zadevah (Praga, 25. oktober 1958, zakon št. 31/1959)

Spletna stran je del portala [Tvoja Evropa](#).

Veseli smo vaših [povratnih informacij](#) o uporabnosti informacij.

This webpage is part of an EU quality network

Zadnja posodobitev: 06/04/2023

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.